

Brabantse erfgoedvrijwilligers in beeld

Een vragenlijstonderzoek naar erfgoedvrijwilligers in Brabant

Brabantse erfgoedvrijwilligers in beeld

Een vragenlijstonderzoek naar
erfgoedvrijwilligers in Brabant

Katja Nagelkerke MSc
Daphne van de Ven MSc
Henk Vinken

Colofon

Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants hebben dit onderzoek verricht in opdracht van

Auteurs

Daphne van de Ven
Bianca Koomen
Henk Vinken
Katja Nagelkerke

Foto omslag

Erfgoed Brabant

Datum

juli 2023

© 2023 Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon-telos.nl / www.henkvinken.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Onderzoeksvraag	1
1.2	Onderzoeksmethode	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Erfgoedvrijwilligers in beeld	3
2.1	Achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers	3
2.2	Type organisatie	6
2.3	Activiteiten	9
2.4	Motivaties en drijfveren	10
2.5	Impact COVID-19	14
2.6	Ondersteuning en informatie (maatwerkvragen provincie)	15
	Bijlage A Onderzoeksverantwoording	17

1 Inleiding

In het voorjaar van 2022 is door het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants een pionierend onderzoek uitgevoerd in de provincie Zuid-Holland naar meer inzicht in de erfgoedvrijwilligers in die provincie¹. De insteek van het onderzoek van Erfgoedhuis Zuid-Holland was van meet af aan om de aanpak uit te breiden naar de andere provincies, om zo tot een beter landelijk dekkend beeld te komen van de erfgoedvrijwilligers en de betekenis die hun werk voor de erfgoedsector heeft. Momenteel wordt het onderzoek herhaald in de overige 11 provincies, om zo per provincie én uiteindelijk landelijk meer beeld te krijgen van de omvang en inzet van de erfgoedvrijwilligers. In dit deelrapport zijn de resultaten van het vragenlijstonderzoek in Brabant te vinden. Nadat alle deelonderzoeken zijn uitgevoerd, volgt een overkoepelend rapportage voor de erfgoedvrijwilligers in het gehele land, waarin we de resultaten van de verschillende deelonderzoeken combineren. Hierin zullen we ook een overkoepelende beschouwing geven en aanbevelingen formuleren.

Onderzoek in Brabant vanuit Erfgoed Brabant

Erfgoed Brabant is het kennis- en expertisecentrum voor erfgoed in Brabant. Erfgoed Brabant ondersteunt en verbindt erfgoedveld, onderwijs en beleidsmakers in het verkennen, behouden en doorgeven van het veelzijdige verhaal van Brabant. En maakt dat verhaal vervolgens ook bekend bij het brede publiek.

1.1 Onderzoeksvraag

De centrale vraag van het onderzoek is: *Hoe ziet de totale samenstelling van het vrijwilligersbestand van erfgoedinitiatieven in Brabant in 2022 eruit?*

Om deze centrale vraag te kunnen beantwoorden, zijn er een aantal deelvragen geformuleerd. De eerste drie van deze deelvragen hebben betrekken op het in beeld brengen van het aantal vrijwilligers en hun ureninzet. De overige vijf deelvragen hebben betrekking op het in beeld krijgen van de achtergrond van erfgoedvrijwilligers, hun drijfveren om vrijwilligerswerk te doen en de impact van corona:

1. Hoeveel vrijwilligers zijn er in totaal werkzaam in de erfgoedsector in Brabant?
2. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over de verschillende soorten erfgoedinitiatieven en typen erfgoed?
 - a. Soort erfgoed: materieel en immaterieel
 - b. Soort organisatie: musea, archieven en historische verenigingen
 - c. Thema van het erfgoed: archeologie, funerair, gebouwd, etc.
3. Wat is de inzet van de vrijwilligers (aantal uren)?
4. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over demografische gegevens? (leeftijd, geslacht, etnische achtergrond, woonplaats, etc.)
5. Hoe zijn deze vrijwilligers verdeeld over de verschillende soorten rollen en functies? (digitaliseren, publieksbereik, educatie, onderzoek, archiveren, etc.)
6. Wat zijn de drijfveren van vrijwilligers om zich in te zetten?

¹ ¹ Zie hier: <https://www.erfgoedhuis-zh.nl/onderzoek-erfgoedvrijwilligers>

7. Wat is de betrokkenheid van de vrijwilligers (hoe lang zijn ze werkzaam bij de organisatie)?
8. Welke impact heeft de COVID-19 pandemie gehad op het vrijwilligersbestand?

1.2 Onderzoeksmethode

Om genoemde onderzoeksvragen te beantwoorden, brengen we verschillende en tot op heden versnipperde informatiebronnen bij elkaar. We hebben de volgende onderzoeksmethoden toegepast:

1. **Inventarisatie koepelorganisaties***: Welke koepelorganisaties, samenwerkingsverbanden en platforms zijn er? Wie zijn hun leden? En hoe ziet het vrijwilligersbestand van deze leden eruit? Dit vragen we uit bij zowel landelijk georganiseerde koepels als provinciale koepels.
Let op: dit is geen onderdeel van deze rapportage en volgt separaat.
2. **Online vragenlijstonderzoek onder erfgoedinitiatieven**: Hoeveel vrijwilligers werken er bij de erfgoedinitiatief? Wat zijn hun kenmerken, motivaties en drijfveren? Ook gaan we in dit onderzoek na wat de ervaren gevolgen van corona zijn. Het vragenlijstonderzoek is uitgevoerd via:
 - a. Een gerichte uitnodiging aan het adressenbestand van erfgoedinitiatieven, aangeleverd door Erfgoed Brabant.
 - b. Open link naar de vragenlijst, ter verspreiding gestuurd via verschillende communicatie-uitingen van Erfgoed Brabant, zoals social media, nieuwsbrieven en via persoonlijke gesprekken.

*Waar we in dit rapport spreken over koepelorganisaties, bedoelen we ook andere samenwerkingsverbanden of samenwerkende platforms waarin erfgoeddomeinen zich verenigen.

Een uitgebreide onderzoeksverantwoording is terug te vinden in bijlage A van dit rapport.

1.3 Leeswijzer

We presenteren in deze rapportage de resultaten van het vragenlijstonderzoek, met daarin de kenmerken van de vrijwilligers van de erfgoedinitiatieven, motivaties, drijfveren en de ervaren gevolgen van de coronacrisis. In de bijlage van dit rapport besteden we aandacht aan de onderzoeksverantwoording.

Opmerking bij de figuren: door afrondingsverschillen komt het totaal in een figuur niet altijd exact op 100% uit maar soms op 99% en soms op 101%.

2 Erfgoedvrijwilligers in beeld

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de 4.266 erfgoedvrijwilligers die betrokken zijn bij de 120 erfgoedinitiatieven **die de vragenlijst hebben ingevuld**. We kijken naar de achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers en naar hun motivaties en drijfveren om met erfgoed te werken. Ook schetsen we een beeld van de achtergrond van de erfgoedinitiatieven: we kijken op welke wijze zij georganiseerd zijn en welk type activiteiten zij doen. Tot slot kijken we naar de ervaren gevolgen van de coronacrisis.

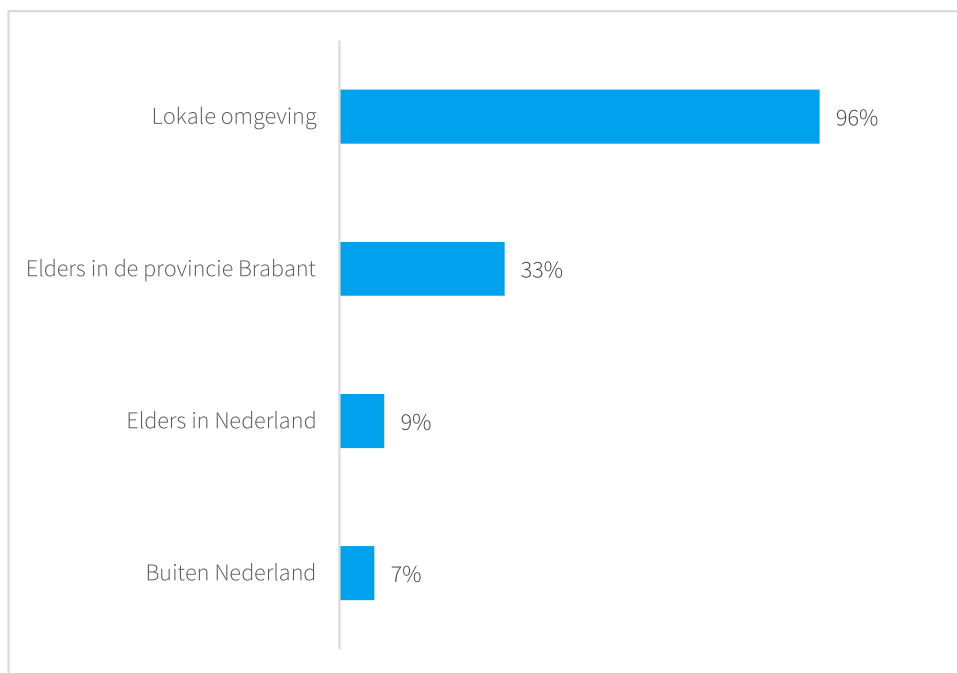
2.1 Achtergrondkenmerken van de erfgoedvrijwilligers

Waar komen erfgoedvrijwilligers vandaan? Wat is hun leeftijd, opleidingsniveau en culturele achtergrond? In deze paragraaf geven we meer inzicht in de achtergrond van de erfgoedvrijwilligers in Brabant.

Erfgoedvrijwilligers vooral uit lokale omgeving

Veruit de meeste vrijwilligers die werkzaam zijn bij de erfgoedinitiatieven, wonen in de plaats waar de instelling gevestigd is (96%). Daarnaast wordt aangegeven dat een groot deel van de vrijwilligers uit de rest van de provincie Brabant komt.²

Figuur 1. Woonplaats vrijwilligers (meerdere antwoorden mogelijk / n = 120)

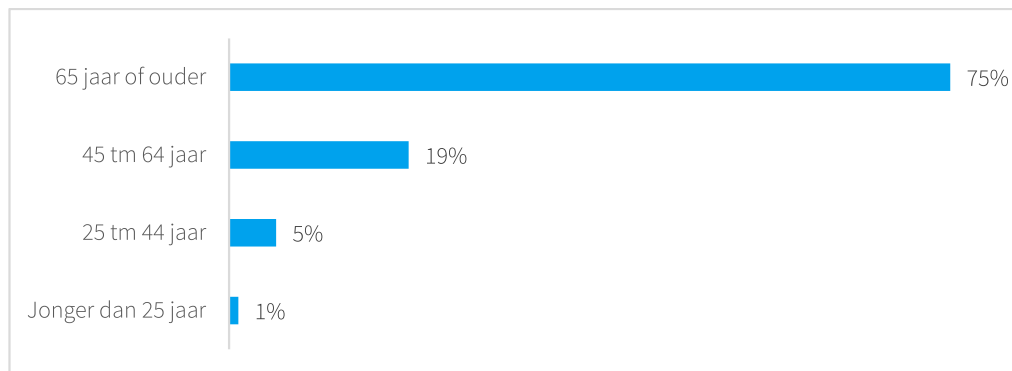

² Let op, doordat de respondenten meerdere antwoorden konden aankruisen, sluiten de antwoordcategorieën elkaar niet uit en telt het totaal niet op tot 100%.

Vooral veel oudere erfgoedvrijwilligers

Driekwart van het vrijwilligersbestand (75%) bestaat uit vrijwilligers van 65 jaar of ouder. Slechts 1% van het aantal vrijwilligers is jonger dan 25 jaar.

Figuur 2. Leeftijdverdeling erfgoedvrijwilligers (n = 120)

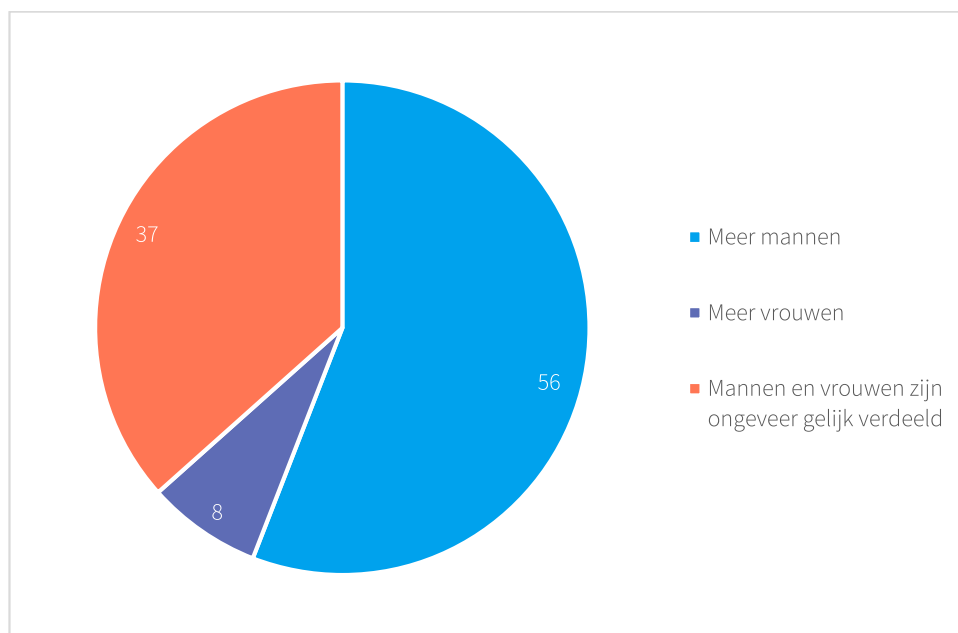

De grote vertegenwoordiging van de oudere vrijwilliger komt sterk overeen met het landelijke beeld.³ Dat geldt ook voor het volgende: erfgoedvrijwilligers zijn vaker mannen.

Meer mannen dan vrouwen actief als erfgoedvrijwilliger

Meer dan de helft van de erfgoedinitiatieven geeft aan dat de balans tussen mannelijke en vrouwelijke vrijwilligers scheef te noemen is: er zijn bij deze organisaties meer mannen onder de vrijwilligers. Een veel kleiner deel van de organisaties geeft aan dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn (8%). Bij ruim een derde van de instellingen is de verhouding tussen mannen en vrouwen wel in balans (37%).

Figuur 3. Verdeling geslacht vrijwilligers (n = 120)

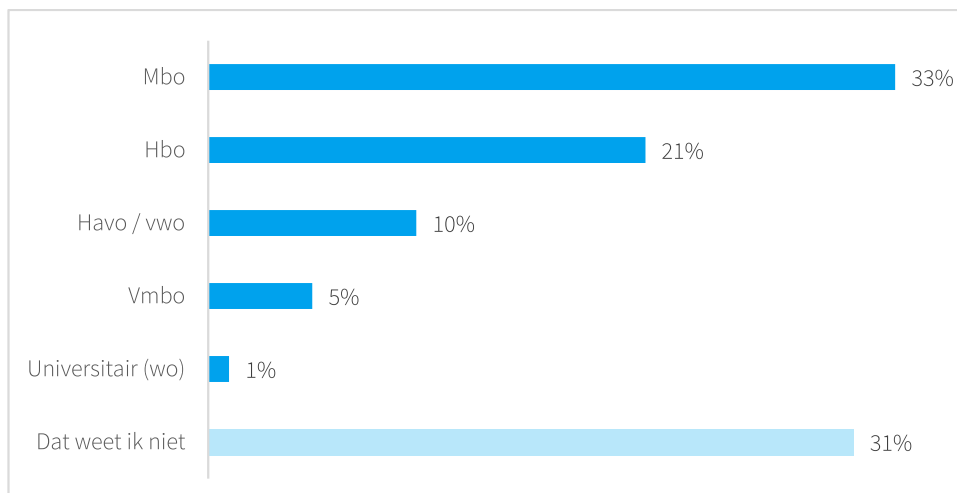

³ Zie onder andere Van den Broek, A. & Y. Gieles (2018). *Het culturele leven. 10 culturele domeinen bezien vanuit 14 kernthema's*. Den Haag: SCP.

Erfgoedvrijwilligers zijn zowel theoretisch als praktisch opgeleid

Het vrijwilligersbestand van erfgoedinitiatieven in Brabant kent een diversiteit aan opleidingsachtergronden. 22% van de organisaties geeft aan dat de vrijwilligers met name theoretisch opgeleid zijn (Hbo of Wo). De grootste groep erfgoedinitiatieven (33%) geeft aan dat de vrijwilligers met name praktisch opgeleid zijn (Mbo of middelbaar onderwijs). Bijna een derde van de organisaties geeft aan niet te weten wat het gemiddelde opleidingsniveau van de erfgoedvrijwilligers is (33%).

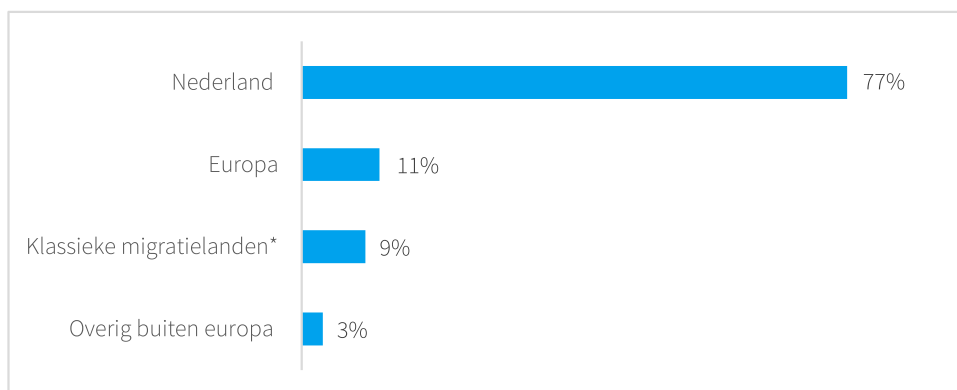
Figuur 4. Opleidingsniveau vrijwilligers (n = 120)

Erfgoedvrijwilligers vooral uit Nederland

Bij bijna driekwart van de erfgoedinitiatieven (77%) zijn vrijwilligers van Nederlandse afkomst werkzaam. Verder geeft 9% van de organisaties aan dat zij (ook) vrijwilligers met een nationaliteit uit één van de klassieke migratielanden⁴ werkzaam hebben, bij 11% zijn (ook) erfgoedvrijwilligers met een nationaliteit uit een ander deel van Europa dan Nederland werkzaam en bij 3% met een nationaliteit van elders uit de wereld.

Figuur 5. Welke culturele achtergronden¹ zijn vertegenwoordigd in het vrijwilligersbestand? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 120)

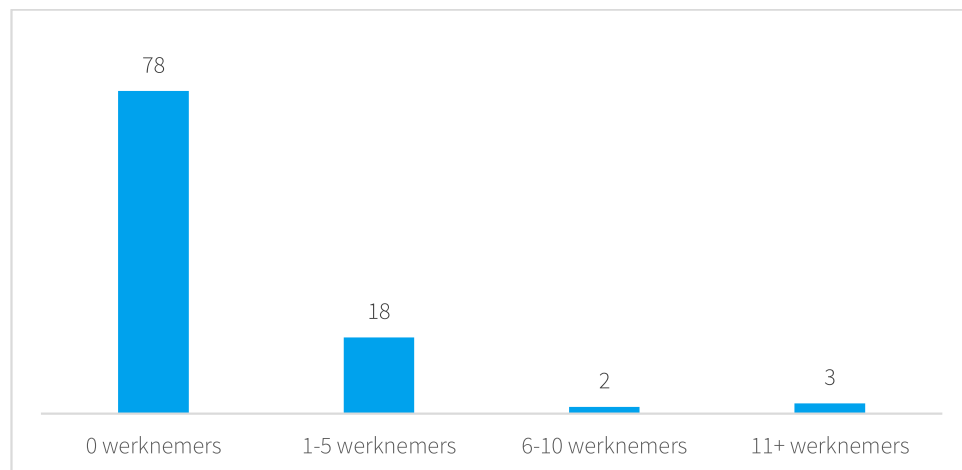
⁴ Onder klassieke migratielanden worden de volgende landen verstaan: Turkije, Marokko, Suriname, Indonesië en de Nederlandse Cariben.

2.2 Type organisatie

Veel erfgoedinitiatieven werken alleen met vrijwilligers

Om – naast inzicht in het aantal vrijwilligers – meer beeld te krijgen van betaalde krachten bij de erfgoedinitiatieven, vroegen we hen naar een schatting van het aantal betaalde krachten. Het gaat hierbij om medewerkers in vaste dienst, tijdelijke dienst, projectcontracten en ingehuurde ZZP'ers.

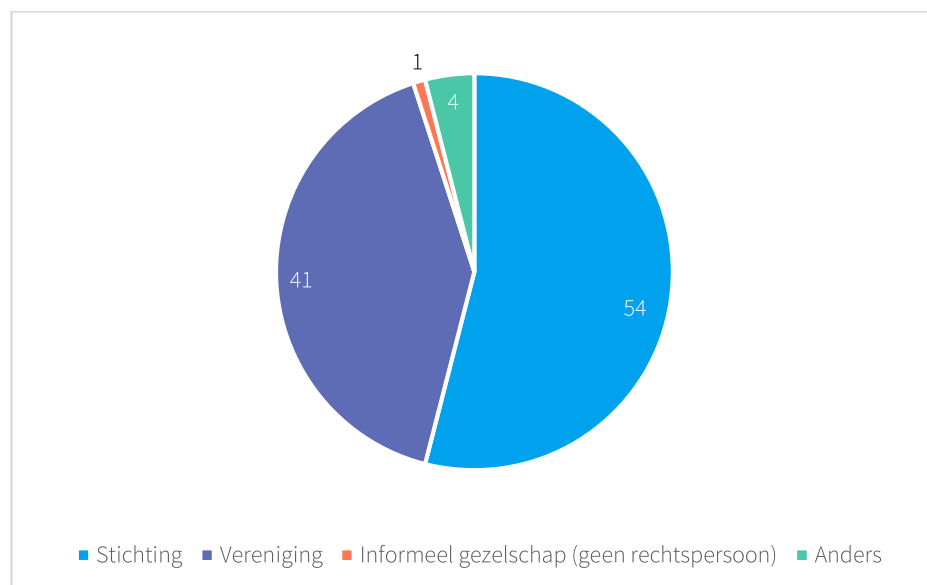
Figuur 6. Kun je een inschatting maken van het aantal werkzame personen dat op 1 september 2022 betaald werk verrichtte bij jullie erfgoedinitiatief? (n = 120).

Erfgoedinitiatieven zijn vooral stichtingen

De meeste erfgoedinitiatieven zijn een stichting: dit geldt voor 54% van de instellingen. 41% is een vereniging en 1% geeft aan geen rechtspersoon te zijn. Erfgoedinitiatieven die anders georganiseerd zijn (4%), geven aan een werkgroep, bestuur of onderdeel van een bedrijf te zijn.

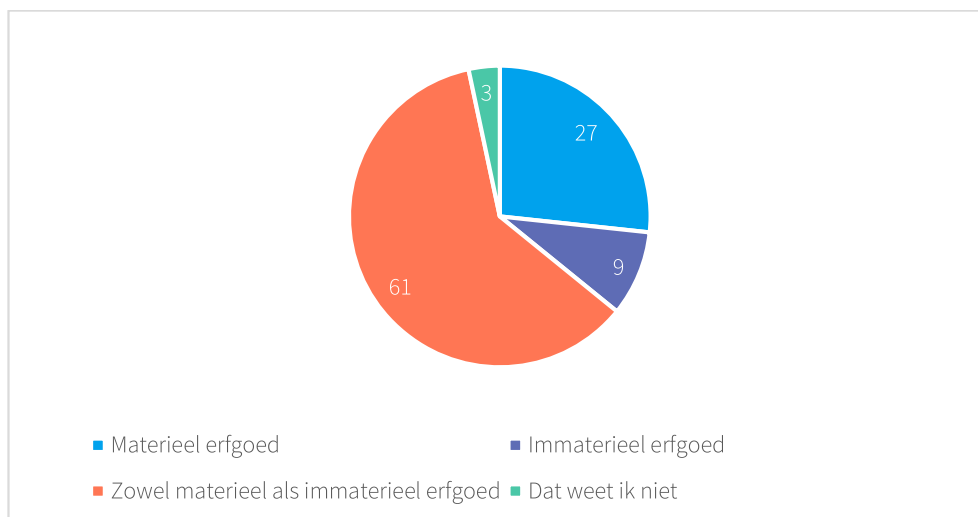
Figuur 7. Op welke manier is jullie erfgoedinitiatief georganiseerd? (n = 120) %

Erfgoedinitiatieven werken met zowel materieel als immaterieel erfgoed

De meeste erfgoedinitiatieven werken met zowel materieel als immaterieel erfgoed (61%). Ruim een kwart van de erfgoedinitiatieven werkt met materieel erfgoed en 9% werkt met immaterieel erfgoed. 3% geeft aan niet te weten waarmee hun erfgoedinitiatief werkt.

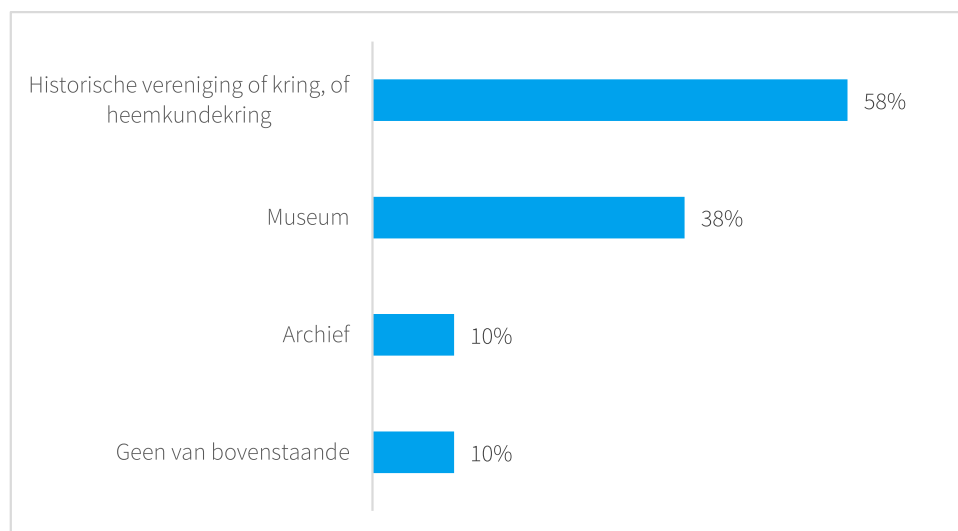
Figuur 8. Werkt jullie erfgoedinitiatief met materieel of immaterieel erfgoed? (n= 120) %

Erfgoedinitiatieven behoren veelal tot een historische vereniging of heemkundekring

Ruim de helft van de erfgoedinitiatieven is een historische vereniging of een heemkundekring. 38% van de erfgoedinitiatieven is een museum en 10% is een archief. De erfgoedinitiatieven die zich niet als een kring, museum of archief benoemen, geven aan een kerk, omroep, erfgoedcollectief, uitgeverij of initiatief voor instandhouding van erfgoed te zijn.

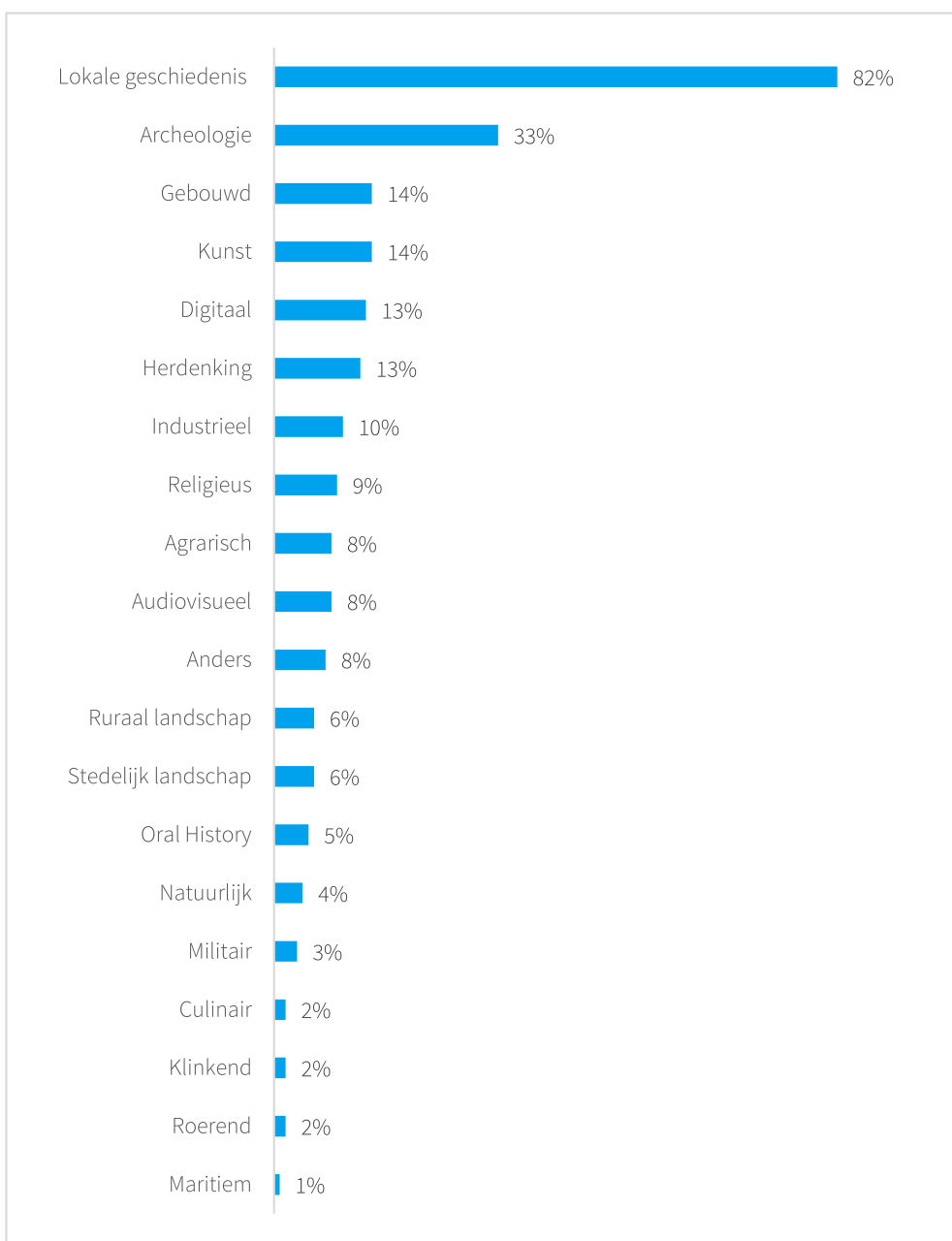
Figuur 9. Behoort jullie erfgoedinitiatief tot de volgende typen organisaties? (n= 120) %

De lokale geschiedenis is voor veel erfgoedinitiatieven het belangrijkste thema

82% van de erfgoedinitiatieven wordt het meest getypeerd door het thema lokale geschiedenis. Een derde (33%) geeft aan dat het thema archeologie hun organisatie het meest typeert. Maritiem (1%), Roerend, Klinkend en Culinair (2%) zijn de thema's waar de minste erfgoedvrijwilligers zich typeren.

Figuur 10. Welk van onderstaande inhoudelijk thema's typeert jullie erfgoedinitiatief zich het meest? (meerdere antwoorden mogelijk / n= 120) %

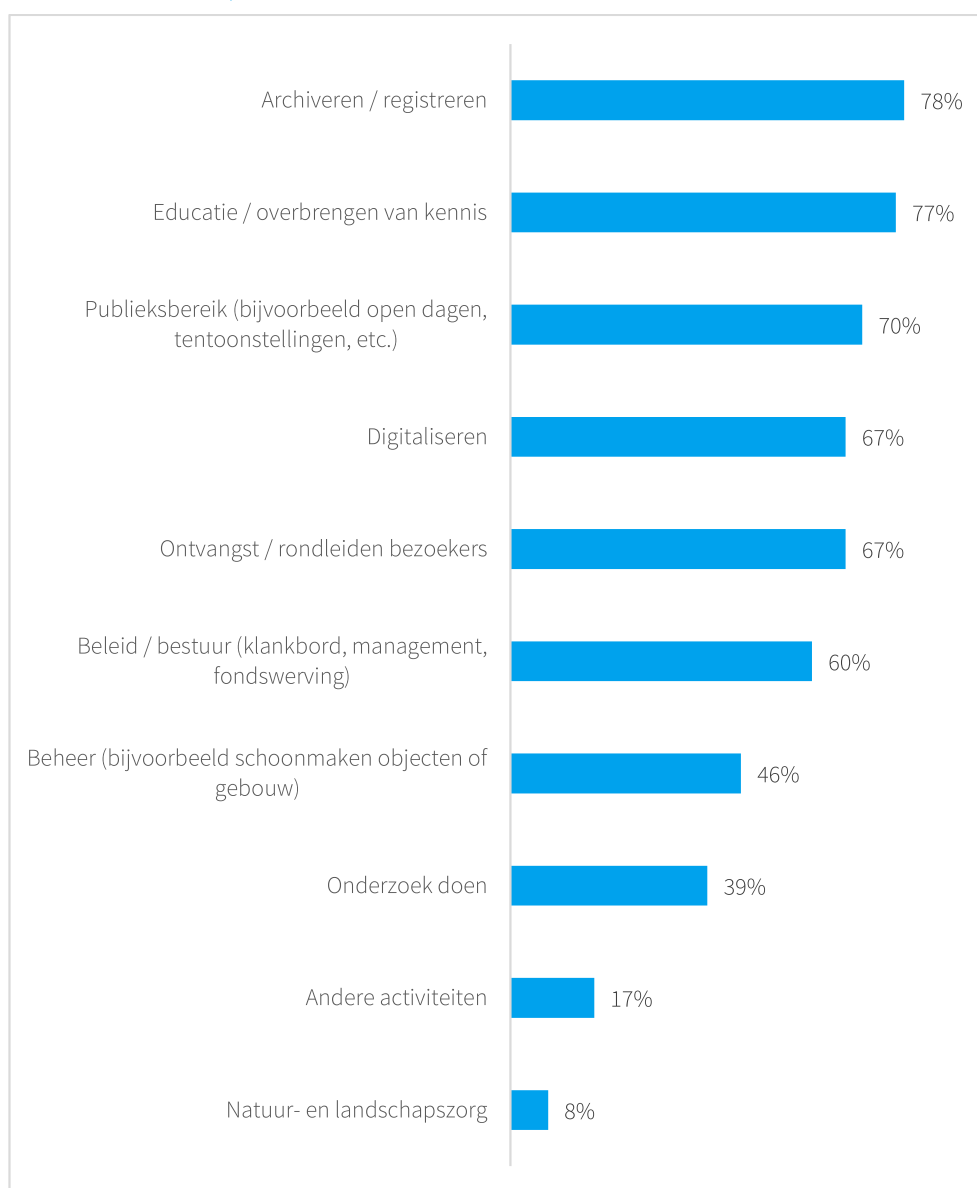

2.3 Activiteiten

Vrijwilligers doen veel verschillende activiteiten

Erfgoedvrijwilligers van de bevroagde instellingen doen veel verschillende activiteiten. We zien dat erfgoedvrijwilligers voornamelijk bezig zijn met archiverende of registrerende taken (78%), educatieve activiteiten (77%), het helpen bij publieksbereik (70%), digitaliseren (67%) of ontvangen/ rondleiden van bezoekers (67%). Verder geeft 60% van de instellingen aan dat vrijwilligers werkzaam zijn rondom beleid of bestuur. Tot slot wordt door 17% nog andere activiteiten genoemd, zoals het organiseren van lezingen en cursussen, productverkoop, contact met scholen en inrichten van tentoonstellingen.

Figuur 11. Welk van onderstaande inhoudelijk thema's typeert jullie erfgoedinitiatief zich het meest? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 120) %

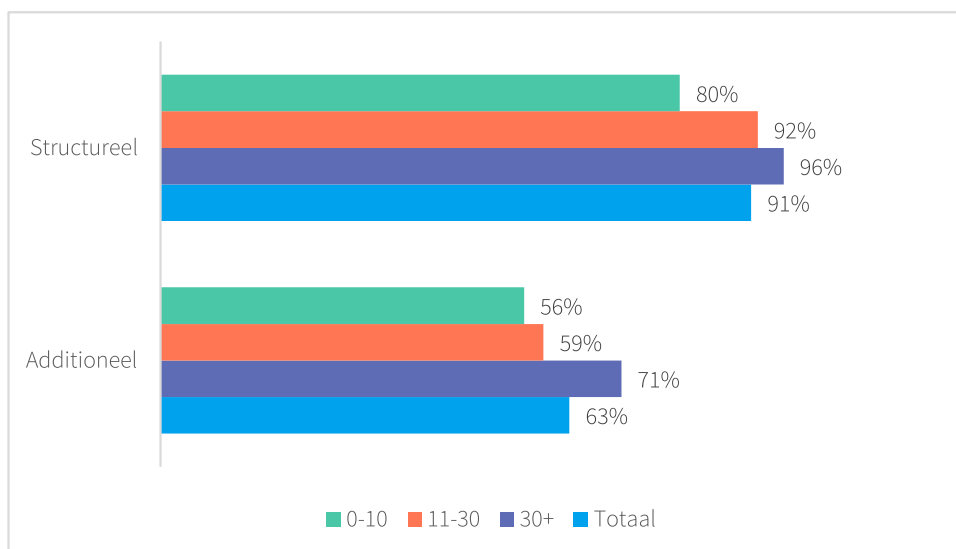

Erfgoedvrijwilligers worden ingezet voor structurele activiteiten

We vroegen de initiatieven ook naar de invulling van de activiteiten die de erfgoedvrijwilligers voor hun rekening nemen. Bij veruit de meeste erfgoedinitiatieven pakken de vrijwilligers structurele activiteiten op (91%). Voorbeelden van structurele activiteiten zijn zaken zoals financiën, marketing, onderhoud of archiveren. Iets meer dan de helft van de instellingen geeft aan dat de erfgoedvrijwilligers additionele activiteiten uitvoeren waar de vaste medewerkers niet aan toe komen (63%). Een voorbeeld van een additionele activiteit is het organiseren van een evenement.

De uitsplitsing van initiatieven naar het aantal vrijwilligers laat het verschil zien tussen initiatieven met meer en minder vrijwilligers. Bij initiatieven met méér vrijwilligers, voeren vrijwilligers zowel vaker structurele als additionele activiteiten uit, in vergelijking met initiatieven met minder vrijwilligers.

Figuur 12. Voeren vrijwilligers structurele / additionele activiteiten binnen de organisatie uit? - % 'ja', uitgesplitst naar grootteklasse aantal vrijwilligers (n = 119).

2.4 Motivaties en drijfveren

Doorgeven en bewaren van erfgoed belangrijker dan sociaal aspect

Wanneer we de erfgoedinitiatieven vragen waarom de vrijwilligers binnen hun organisaties werken met erfgoed, is de voornaamste reden dat zij het erfgoed door willen geven aan volgende generaties: 91% van de erfgoedinitiatieven geeft dit aan. Ook het vertellen en bewaren van het historische verhaal wordt als belangrijke motivatie genoemd door 80% van de erfgoedinitiatieven. Het sociale aspect is daarnaast belangrijk: meer dan de helft van de initiatieven (60%) geeft aan dat vrijwilligers werken om onderlinge sociale contacten te bevorderen en ook het onderdeel zijn van een gemeenschap is een belangrijke motivatie (45%). De helft van de vrijwilligers doet vrijwilligerswerk voor persoonlijke verrijking.

Traditie of nostalgie is volgens de erfgoedinitiatieven een veel minder belangrijke motivatie van vrijwilligers om met erfgoed te werken (21%). De 11% die een andere reden noemt, benoemd onder andere: het in de natuur werken of creatief bezig zijn, de gezelligheid, een leveren van een maatschappelijke bijdrage of als locatie voor dagbesteding.

Figuur 13. Waarom werken vrijwilligers binnen jouw instelling met erfgoed, denk je? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 119)

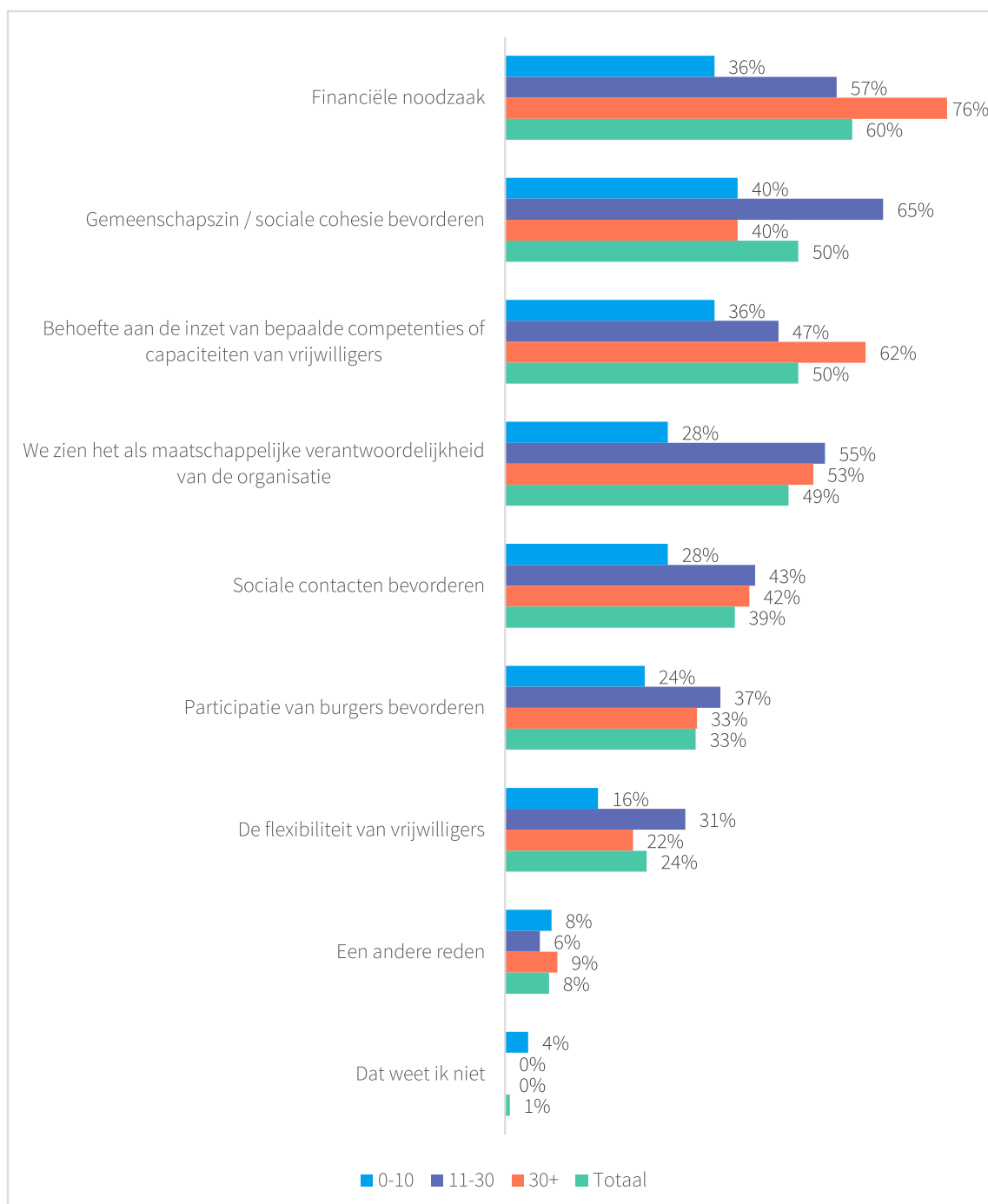
Werken met vrijwilligers: financiële noodzaak én sociale cohesie

Het werken met vrijwilligers lijkt voor erfgoedinitiatieven twee hoofdredenen te hebben. De eerste (en vaakst genoemde) is financieel: organisaties werken met vrijwilligers uit financiële noodzaak (60%). De andere redenen, die door de helft benoemd worden, zijn dat het bevorderen van sociale cohesie en de behoefte aan de inzet van bepaalde competenties of capaciteiten. Verder wordt genoemd dat het een maatschappelijke verantwoordelijkheid van de organisatie is (49%) en dat het werken met vrijwilligers de sociale contacten bevordert (39%). Ook hier zien we dus dat het samenbrengen van mensen belangrijk wordt gevonden.

Opvallend is dat drie belangrijkste redenen om te werken met vrijwilligers verschilt per grootteklasse van het initiatief. Voor initiatieven met 30 vrijwilligers of meer, wordt de financiële noodzaak het vaakst genoemd (76%) gevolgd door de specifieke competenties van vrijwilligers (62%) en de maatschappelijke verantwoording van de organisatie zelf (53%). Voor erfgoedinitiatieven die werken met 11 tot 30 vrijwilligers, is het bevorderen van sociale cohesie juist de belangrijkste reden om te werken met vrijwilligers (65%). Hierna wordt de financiële noodzaak (57%) en de verantwoordelijkheid van de organisatie naar de maatschappij het vaakst genoemd (55%). De top-3 motivaties om te werken met vrijwilligers, voor initiatieven die werken met minder dan 10 vrijwilligers zijn: sociale cohesie (40%), financiën (36%) en de specifieke competenties van vrijwilligers (36%).

Ten slotte worden er nog andere redenen om met vrijwilligers te werken genoemd: doordat de instelling vanaf het begin al door vrijwilligers is opgezet en georganiseerd, vanuit traditie of enthousiasme.

Figuur 14. Waarom werkt jouw instelling met vrijwilligers, denk je? - uitgesplitst naar grootteklassen aantal vrijwilligers (meerdere antwoorden mogelijk / n = 119)

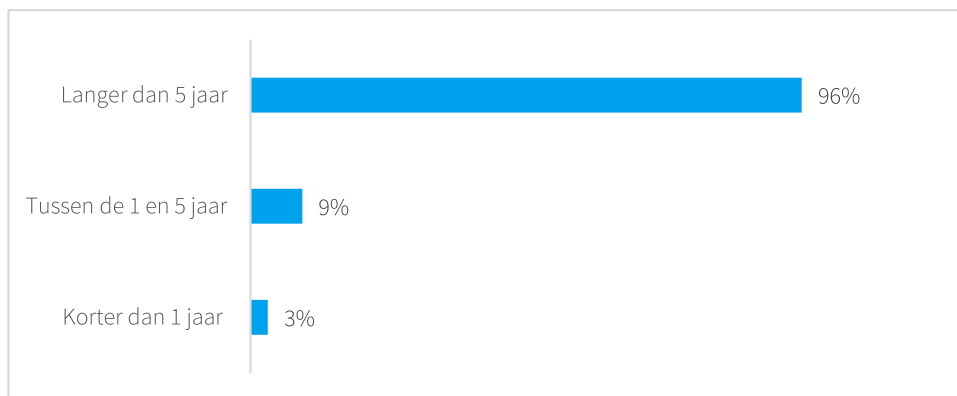

* 0-10 vrijwilligers: n = 45; 11-30 vrijwilligers: n = 25; 30+ vrijwilligers: n = 45.

Erfgoedvrijwilligers zijn langdurig betrokken

Negen van de tien erfgoedinitiatieven geeft aan dat hun vrijwilligers over het algemeen langer dan vijf jaar betrokken zijn bij de organisatie (96%). Slechts een enkeling is korter dan een jaar betrokken als erfgoedvrijwilliger (3%).

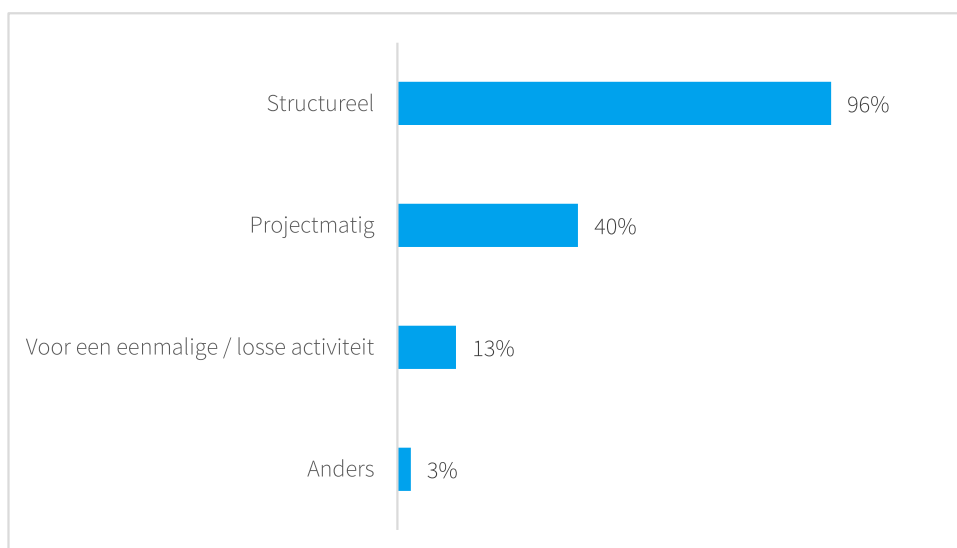
Figuur 15. Hoe lang zijn vrijwilligers over het algemeen betrokken bij jullie erfgoedinitiatief? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 119)

Structurele betrokkenheid van vrijwilligers

De erfgoedvrijwilligers zijn niet alleen langdurig betrokken, maar ook structureel. Bijna alle organisaties geven aan dat vrijwilligers structureel betrokken worden (96%). 40% van de organisaties zet vrijwilligers daarnaast projectmatig in. Bij een veel kleiner deel van de erfgoedinitiatieven werken vrijwilligers slechts eenmalig (13%). Andere manieren die genoemd worden zijn: dat vrijwilligers leden van de vereniging zijn, ze betrokken worden op bestuurlijk niveau of oproepbaar zijn voor evenementen.

Figuur 16. Op welke manier zijn vrijwilligers over het algemeen betrokken bij jullie erfgoedinitiatief? (meerdere antwoorden mogelijk / n = 118)

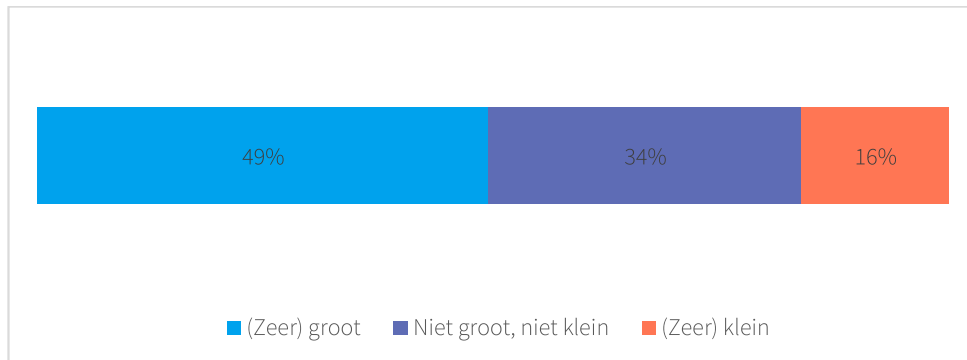

2.5 Impact COVID-19

Coronacrisis heeft grote impact op erfgoedinitiatieven

Bijna de helft van de erfgoedinitiatieven geeft aan dat de impact van de coronacrisis op hun instelling (zeer) groot is. Ruim een derde is neutraal over de impact. Slechts 16% ervaart weinig of geen impact.

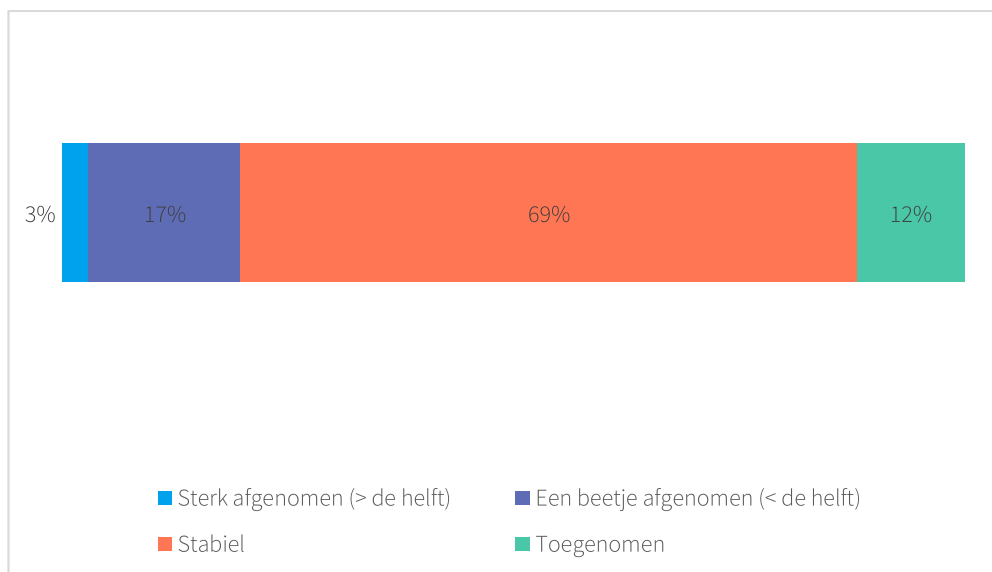
Figuur 17. In algemene zin, hoe groot is de impact van de coronacrisis op jouw instelling tot nu toe? (n = 118)

Aantal vrijwilligers is stabiel in tijden van corona

Ondanks dat veel erfgoedinitiatieven een grote impact ervaren, is het aantal vrijwilligers in tijden van corona bij ruim twee derde van de organisaties stabiel (69%). Bij 12% van de ondervraagde organisaties is het aantal vrijwilligers zelfs toegenomen. 20% van de organisaties geeft aan dat het aantal vrijwilligers is gedaald sinds het uitbreken van de pandemie.

Figuur 18. Hoe zou je de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers binnen jouw erfgoedinitiatief omschrijven sinds⁵ het uitbreken van de COVID-19 pandemie? (n = 118)

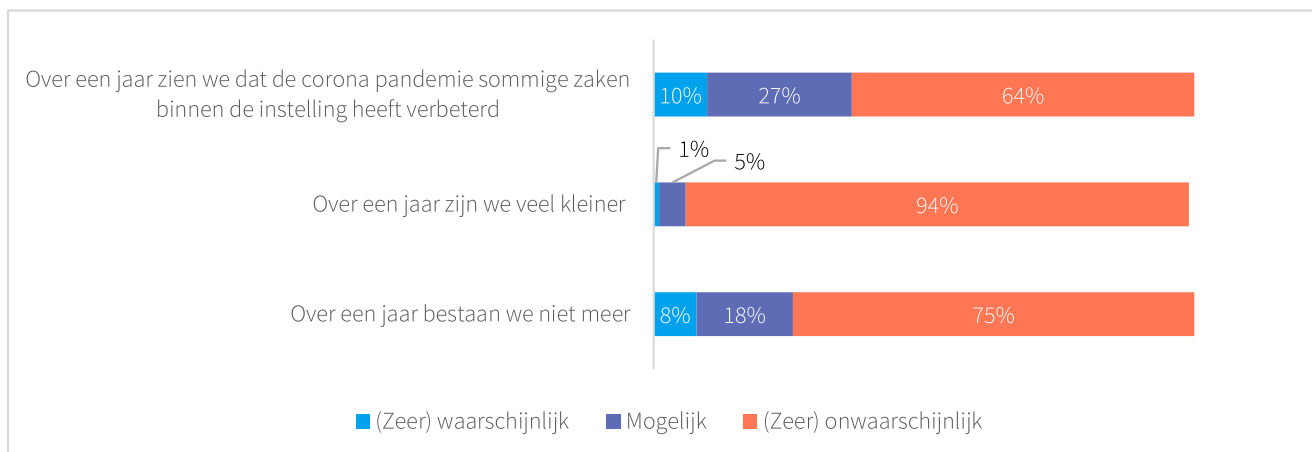
⁵ Let op: we vragen naar de ontwikkeling van het vrijwilligersbestand **sinds** het uitbreken van de coronacrisis. We weten dus niet of het aantal vrijwilligers is veranderd in vergelijking met **voor** de coronacrisis.

Ter toelichting geven organisaties aan dat er minder vrijwilligers nodig waren, door het gebrek aan activiteiten tijdens de corona pandemie. Sommigen geven aan dat er relatief veel leden zijn overleden tijdens de COVID-19 periode. Anderen geven weer aan geïnvesteerd te hebben in online sociaal contact met vrijwilligers, of dat de pandemie weinig impact heeft gehad zowel financieel als op het vrijwilligersbestand.

Erfgoedinitiatieven zijn optimistisch over de toekomst.

We zien dat het scenario “Over een jaar bestaan we niet meer” door de meeste respondenten als (zeer) onwaarschijnlijk wordt geschat, slechts 8% acht dit (zeer) waarschijnlijk. Verder blijkt dat 10% van de instellingen verwacht dat de coronapandemie sommige zaken binnen de instelling heeft verbeterd over een jaar.

Figuur 19. Hoe waarschijnlijk acht je de volgende scenario's voor jouw instelling? – % (Zeer) waarschijnlijk (N=118)

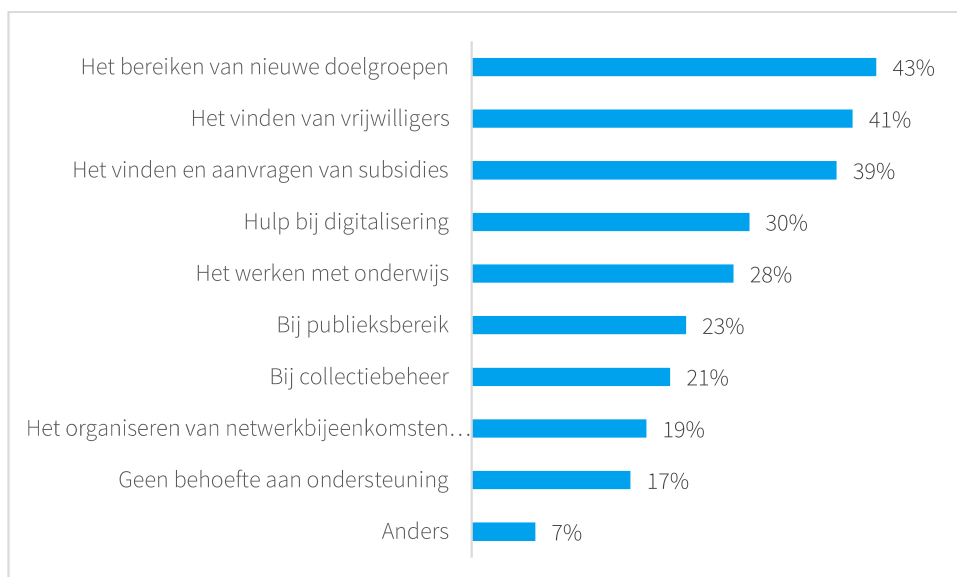
2.6 Ondersteuning en informatie (maatwerkvragen provincie)

Ondersteuning met het bereiken van nieuwe doelgroepen en vrijwilligers

De meeste erfgoedinitiatieven hebben behoefte aan ondersteuning vanuit Erfgoed Brabant met het bereiken van nieuwe doelgroepen (43%) en met het vinden van vrijwilligers (42%). Ruim een derde (39%) heeft behoefte aan ondersteuning met het vinden en aanvragen van subsidies en 30% heeft hulp bij digitalisering nodig. Slechts 17% heeft geen behoefte aan ondersteuning vanuit Erfgoed Brabant. De initiatieven die de optie ‘anders’ hebben ingevuld, lichten toe dat ze geen hulp nodig hebben, er nog niet over nagedacht hebben of dit nog te bespreken in de toekomst. Een enkeling heeft het over steun bij de hoge kosten van huisvesting, de behoefte aan juridische ondersteuning tegen gemeentelijke plannen of het aantrekken van jongeren.

Onderzoek van het CBS onder musea laat bijvoorbeeld zien dat het aantal vrijwilligers is afgenomen van 646 FTE naar 434 FTE over de periode 2019-2020. We kunnen aannemen dat dit voor andere erfgoeddomeinen tevens het geval is. Zie hier: https://www.cbs.nl/-/media/_excel/2022/12/musea-2009-2020.xlsx

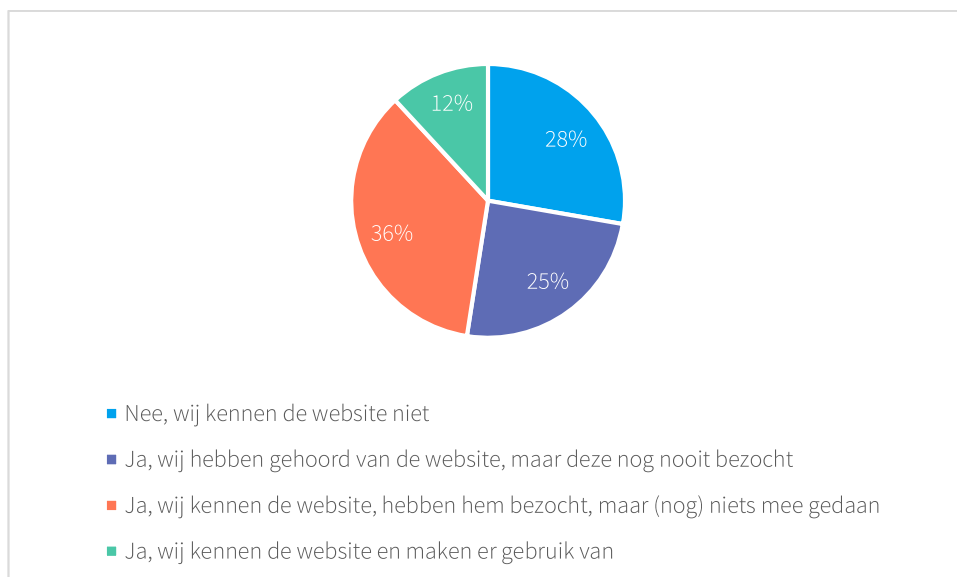
Figuur 20. Aan welke ondersteuning vanuit Erfgoed Brabant heeft jullie erfgoedinitiatief behoefte? - % (N=118)

Bijna drie kwart van de instellingen is bekend met de website Erfgoedvrijwilliger.nl

De meeste erfgoedinitiatieven (72%) zijn bekend met de website Erfgoedvrijwilliger.nl. Toch maakt maar 12% van de instellingen er gebruik van. Een kwart heeft de website nog nooit bezocht (25%) of er (nog) niets mee gedaan (28%). Van de erfgoedinitiatieven kent 28% de website niet.

Figuur 21. Kent jouw organisatie de website Erfgoedvrijwilliger.nl en maak je hier gebruik van? - % (N=118)

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants hebben in samenwerking met Erfgoed Brabant onderzoek verricht naar het erfgoedvrijwilligersbestand in de provincie Brabant. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van verschillende onderzoeksmethoden. In dit rapport zijn de resultaten van het vragenlijstonderzoek te vinden. De inventarisatie naar het vrijwilligersbestand in Brabant volgt later separaat.

Vragenlijstonderzoek

De vragenlijst van dit onderzoek is opgesteld op basis van het eerdere erfgoedonderzoek voor Erfgoedhuis Zuid-Holland en de geleerde lessen daaruit. De vragenlijst is aangevuld met maatwerkvragen, welke zijn opgesteld in samenspraak met de betrokkenen van Erfgoed Brabant en de onderzoekers van Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants.

De vragenlijst is via twee manieren verspreid. Enerzijds is de vragenlijst verspreid aan het adressenbestand van Erfgoed Brabant. Het gehele adressenbestand kreeg een persoonlijke link om de vragenlijst in te vullen. Hierdoor kon bijgehouden worden wie de vragenlijst had ingevuld en wie niet. Anderzijds is gewerkt middels een open (anonieme) link. Deze open link is verspreid via de (social) media kanalen en persoonlijke effort van Erfgoed Brabant, om zo de respons te versterken.

De vragenlijst stond open van maandag 3 april tot maandag 1 mei 2023. In totaal hebben 120 erfgoedinitiatieven meegedaan aan het vragenlijstonderzoek. In onderstaande tabel is de respons naar type vragenlijst te vinden.

Tabel 1. Respons vragenlijstonderzoek

Type vragenlijst	Aantal respondenten	%
Persoonlijke link	118	98
Open (anonieme) link	2	2
Totale respons	120	100

pyrrhula

RESEARCH CONSULTANTS

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING

STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

30

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN

MET UNIVERSEITEN EN ANDERE
KENNISINSTELLINGEN

SPECIFIEKE THEMA'S

- > VEERKRACHT
- > RUIMTE EN ENERGIE
- > OMGEVING
- > ARBEID
- > CULTUUR
- > ERFGOED
- > MIGRATIE
- > PARTICIPATIE
- > JEUGD
- > STURING

ONZE OPDRACHTGEVERS

- > PROVINCIES
- > GEMEENTEN
- > ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- > FONDSEN

Over Het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 30 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabantse), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl